

เรื่อง ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสัจจา สุริยกุล ณ อยุธยา) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งของนายสัจจา สุริยกุล ณ อยุธยา (จำเลย) โดยพนักงานอัยการจังหวัดลำพูน (โจทก์) เป็นคดีอาญา ในฐานความผิดมีสุรากลั่นและสุราแช่ไว้ในครอบครอง ฯ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย โดยจำเลยอ้างว่า ตนมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาชนบท ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่เผยแพร่งานวิจัย ผลงานประดิษฐ์คิดค้น และผลงานของสถาบัน ฯ อันเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เกษตรกร ฯ การที่จำเลยได้รับหนังสือเชิญจากสำนักงานคณะกรรมการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อนำงานวิจัยหรือผลงานประดิษฐ์คิดค้นของสถาบันมาร่วมแสดงในนิทรรศการ “ตลาดนัดงานวิจัยภาคเหนือ” ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่สรรพสามิตจังหวัดลำพูนได้จับจำเลยพร้อมสุราของกลางที่เป็นผลงานของสถาบันวิจัย ฯ นำส่งพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองลำพูน และพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องต่อศาลจังหวัดลำพูนดังกล่าว

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ผู้ร้อง (จำเลย) ขอใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ขอให้ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งผ่านสำนักงานศาลยุติธรรม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ เมื่อสำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นดังกล่าวตามทางการ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๘๗ แต่ผู้ร้องไม่ได้บรรยายหรือระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง และระบุความประสงค์จะให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการอย่างไร พร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๕ (๓) และ (๔) คงมีประเด็นพิจารณาวินิจฉัยเพียงว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๔ หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๔ หรือไม่ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๖ ให้สิทธิแก่เกษตรกรซึ่งรวมตัวเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิในการอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการทำสุราร้านของจำเลย เป็นการทำให้เกษตรกร อันเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๖ นั้นมีเจตนารมณ์ให้ชุมชนบริหาร หรือจัดการ เกี่ยวกับทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง จัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะ หรือวัฒนธรรมที่ดี ของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้ แต่สิทธิตามที่กล่าวมานี้ จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา ๔๖ วรรคท้าย) ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมบัญญัติไว้ ฉะนั้นการที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ บัญญัติว่า การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุรา ไว้ในครอบครองจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีนั้น จึงเป็นหน้าที่ที่บุคคลต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้นพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

๒. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม” เมื่อพิจารณาความในมาตรา ๕๐ วรรคสอง บัญญัติยกเว้นเรื่องเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ การจำกัดเสรีภาพตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างจึงกระทำไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือประโยชน์สาธารณะอื่น ดังนั้นการที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ บัญญัติให้การทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อน จึงไม่ได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม แต่อย่างใด

๓. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ หรือไม่ ทั้งนี้ผู้ร้องอ้างว่า รัฐไม่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนด นโยบายผลิตสุราร้านเสรี รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้เกษตรกรตรวจสอบการให้อำนาจรัฐทุกระดับ นอกจากนี้ยังไม่ได้เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง ตามมาตรา ๗๘ และไม่เปิดโอกาส ให้เกษตรกรผลิตสุราร้านเมืองได้ ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๔ บัญญัติไว้ในหมวด ๕ ว่าด้วย แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับตรากฎหมายและการกำหนด นโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบายการให้ประชาชน มีส่วนร่วมในทางการเมืองตามมาตรา ๗๖ ให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง ตามมาตรา ๗๘ ให้รัฐจัดระบบการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม ตามมาตรา ๘๔ ผู้ร้องจึงไม่สามารถยก เหตุดังกล่าวขึ้นกล่าวอ้างได้ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งสามมาตราดังกล่าวได้

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ โดยมติเสียงข้างมาก ๙ : ๑ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๙๓ มาตรา ๕ ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๔

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย คือ นายอมร รักษาสัตย์ วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๙๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๕๐ ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ส่วนมาตราอื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พลโท จุล อติเรก นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญจนสุนทร นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระภู่น นายสุจิต บุญบงการ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๑ ตอนที่ ๒ ก วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๗
